

van Nadine Wesselius en Daniël Herbers

onderwerp Procesbeschrijving Statistiek Schenkingen

datum 6 maart 2019

Procesbeschrijving statistiek schenkingen

1. Inleiding

De statistiek schenkingen is onderdeel van statistieken over inkomen, vermogen en bestedingen en is gebaseerd op de belastingaangifte successierecht van de schenkingen tussen personen. Schenkingen dienen te worden geregistreerd als het geschonken of ontvangen bedrag boven de vrijstellingsgrens voor een jaarlijkse schenking uitkomt. De hoogte van het vrijgestelde bedrag is afhankelijk van de relatie tussen de schenker en ontvanger. De populatie bestaat uit alle schenkingen waarvoor in een jaar aangifte schenkbelasting is gedaan.

Van de schenkingen worden gegevens gepubliceerd over het aantal schenkingen, de bruto schenking, verschuldigde belasting en netto schenking. De gegevens zijn ingedeeld naar de volgende achtergrondkenmerken: type schenking, leeftijd en vermogenspositie van de schenker en leeftijd, geslacht, woonsituatie en vermogenspositie van de ontvanger. Indien er één jaar meerdere schenkingen tussen dezelfde schenker en ontvanger zijn geregistreerd worden de bedragen opgeteld en wordt als type schenking de schenking met het hoogste vrijstellingsbedrag gerapporteerd.

2. Achtergrond en begrippen

In september 2015 is een start gemaakt met het opnieuw inrichten van de statistiek personele vermogensoverdrachten. Allereerst werd de statistiek over nalatenschappen opgezet. Daarna werden de verkrijgingen uit nalatenschappen in

kaart gebracht. Tot slot is de statistiek over schenkingen ontwikkeld. De statistiek personele vermogensoverdrachten maakt deel uit van het gecoördineerde stelsel van inkomens- en bestedingsstatistieken. Deze statistieken geven een beschrijving van de welvaartsposities van personen en huishoudens in Nederland en de ontwikkelingen daarin.

Populatie

De populatie voor de statistiek wordt gevormd door alle schenkingen die in een jaar tussen een unieke combinatie van een schenker en ontvanger worden gedaan. Achtergrondinformatie over schenkers en ontvangers van schenkingen is bekend voor personen die op 1 januari van het betreffende jaar in Nederland wonen. Daarom zijn van een aanzienlijk deel van de schenkingen de achtergrondkenmerken onbekend. Dit komt doordat (1) de schenker of ontvanger geen natuurlijk persoon is, (2) er identificerende gegevens van de schenker of ontvanger ontbreken, of (3) doordat de schenker of ontvanger in het buitenland woonachtig is of na 1 januari in Nederland is komen wonen.

Om zo volledig mogelijk te kunnen rapporteren over schenkingen is ervoor gekozen om alle geregistreerde schenkingen mee te nemen.

3. Brongegevens en productieproces

Bij het samenstellen van de gegevens voor de schenkingen wordt gebruik gemaakt van informatie uit verschillende bronnen. Voor dit onderzoek is enerzijds gebruik gemaakt van databestanden van de Belastingdienst, anderzijds is het Stelsel van Statistische Bestanden (SSB) van het CBS gebruikt om de gegevens van de belastingdienst te verrijken met achtergrondkenmerken van schenkers en ontvangers van schenkingen. Voor alle jaren van 2007 tot en met 2015 zijn twee bestanden van de belastingdienst gebruikt. Gegevens over de schenker zijn gecombineerd met gegevens over de schenking. Deze bestanden bevatten informatie over het type schenking, de relatie tussen de schenker en ontvanger (vrijstellingscode), het verkregen bedrag, het vrijstellingsbedrag, en de verschuldigde belasting. Het betreft hier dus per definitie alleen schenkingen waarvoor aangifte is

gedaan. Schenkingen onder de reguliere vrijstelling met een waarde lager dan het vrijgestelde bedrag zijn niet altijd waargenomen omdat aangifte voor deze schenkingen niet verplicht is, daardoor geven de uitkomsten geen compleet beeld van het schenkgedrag van Nederlanders.

De leveringen van successiegegevens zijn opgedeeld in drie onderdelen;

1. persoonsgegevens van de schenker;
2. aangifte- gegevens over de schenking;
3. persoonsgegevens over de ontvanger.

De genoemde gegevensbestanden worden bewerkt en gekoppeld. Uit de hieruit voortkomende bestanden worden de gegevens en tabellen voor de schenkingen samengesteld.

Verwerkingsproces en afleidingen

Bij het afleiden schenkingen moet een aantal veronderstellingen gemaakt worden omdat de exacte situatie niet bekend is.

Successiebestanden

Om van de ruwe databestanden tot een bestand te komen dat geschikt is voor analyse worden verschillende stappen doorlopen. Deze stappen worden hieronder beschreven. Het doel is om een bestand samen te stellen waarin de relatie tussen schenker en ontvanger in een jaar uniek is, en waarin duplicaten van schenkingen verwijderd zijn. Er is uitsluitend gebruik gemaakt van aangiften die de status definitief hebben. Schenkingen met een bedrag kleiner dan 10 euro zijn uit het bestand verwijderd. Het gaat hier mogelijk om foutief ingevulde aangiften.

Feitelijk mag er eindeloos geschonken worden, zolang er maar belasting betaald wordt. Er mag slechts 1 keer per jaar gebruik gemaakt worden van een schenkingsvrijstelling. Voor het merendeel van de records is de relatie tussen schenker en ontvanger dan ook uniek in het ruwe bestand. Toch komt het voor dat twee op het oog identieke of zeer vergelijkbare records meerdere keren in het bestand opgenomen zijn. Meestal betreft het hier schenkingen die volgens de aangifte op dezelfde datum hebben plaatsgevonden. Indien dat het geval is wordt ervan uitgegaan dat de verschillende records betrekking hebben op (herzieningen

van) dezelfde schenking. Omdat het lastig te achterhalen is welke records hiervan de juiste is, is een aantal stappen gevolgd om tot de beste selectie te komen. Bij schenkingen van verschillende datums, wordt er meestal vanuit gegaan dat sprake is van meerdere schenkingen binnen een jaar. In zulke gevallen worden bedragen bij elkaar opgeteld en wordt de vrijstellingscode (en andere informatie) van de grootste schenkingsvrijstelling overgenomen.

SSB gegevens

Uit het Centrale Stelsel van Statistische Bestanden worden achtergrondkenmerken van schenkers en ontvangers gekoppeld. Deze gegevens betreffen de situatie op 1 januari van het jaar en worden aan de overige gegevens uit de belastingaangifte successierecht gekoppeld.

Berekenen schenkingsbedragen

Voor de statistiek schenkingen worden drie bedragen afgeleid; De bruto schenking, de verschuldigde belasting en de netto schenking. De bruto schenking is de 'verkrijging' en/of de 'verkrijging vrij van recht' plus de door de schenker betaalde belasting. De 'verkrijging vrij van recht' is een verkrijging waarbij de schenker de belasting betaalt. Bij een reguliere verkrijging betaalt de ontvanger van de schenking de verschuldigde belasting. De verschuldigde belasting over de schenking is voor verkrijgingen vrij van recht het 'primaire recht' uit de aangifte, voor de reguliere schenkingen is dit de 'verschuldigde belasting'. De netto schenking is de bruto schenking minus de verschuldigde belasting.

Bedrijfsopvolgingsregeling

De bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) is een gedeeltelijke vrijstelling bij de vererving of schenking van ondernemingsvermogen. Vanaf 2010 is deze vrijstelling aangepast. In het kort komt het erop neer dat het ondernemingsvermogen tot ongeveer 1 miljoen euro vrijgesteld is van belasting bij overdracht. Het ondernemingsvermogen boven 1 miljoen wordt met 17 procent belast. Vanaf 2010 zijn schenkingen die onder de BOR vallen in de aangifte van de schenkbelasting opgenomen.

Voorlopige en definitieve gegevens

In verband met het tijdstip waarop bruikbare brongegevens van de belastingdienst beschikbaar komen wordt in de publicatiestrategie van het CBS onderscheid gemaakt tussen voorlopige en definitieve gegevens. Hoe langer gewacht wordt op de beschikbare brongegevens van de belastingdienst hoe meer aangiften successierecht beschikbaar zijn en hoe meer aanslagen zijn vastgesteld. Het CBS ontvangt circa 3 jaar na de verslagperiode een bestand met voldoende definitief vastgestelde aanslagen.

4. Toekomstige ontwikkelingen

Nieuwe bronbestanden

Deze beschrijving heeft betrekking op de cijfers voor de jaren 2007 tot en met 2015. Recentere cijfers over erven en schenken zijn nog niet beschikbaar in verband met een herziening van het registratie systeem van successiegegevens bij de belastingdienst. In 2019 wordt ingezet op continuering van de gegevensstroom over erven en schenken.